

den évben két további diák részesül az egyetemkezdetét segítő egyszeri támogatásban. Az ösztöndíj profiljának bővítése és állandósága tehát az igazi civil mecénatúra hagyományait idézi ebben az esetben.

Visszatérve a személyes emlékekhez: az Alkotás utcába történt látogatást, személyes beszámolást Ágota néni betegsége majd halála miatt felváltották a Duna Televízió Mészáros utcai székhelyére tett látogatások – találkozások Ugrin Arankával, R. Takács Olgával, Virág Anitával, akik az Alapítvány ügyeit akkoriban intézték. Ablonczy László pedig, aki az Alapítvány elnöke volt (egyszersmind a Nemzeti Színház akkori igazgatója) az általa vezetett színház több előadására is meghívott, neki köszönhetem például, hogy élőben láthattam a színpadon Sinkovits Imrét, vagy hogy Cs. Szabó László-esszéket kezdtem olvasni, amelyeket a kezembe adott. A Tamási Alapítvány miatt találkoztam még diákként Görömbei Andrással és Bertha Zoltánnal, és körükbe tartozó írókkal, szerkesztőkkel is, így Tamás Menyhérttel vagy Márkus Bélával. Később *Korunk*-szerkesztőként és erdélyi irodalommal kapcsolatos rendezvények, konferenciák résztvevőjeként természetesen erre még sokszor adódott számomra alkalom. És noha későbbi Tamási-tanulmányaim és esszéim nem ebből az elfogultságból születtek, egyik első konferenciaelőadásom és cikkem, *Tamási Áron, az olvasó* címmel az Alapítvány rendezvényein került először nyilvánosságra. Görömbei András diszkréten próbált rávenni arra, miután meghallgatott, hogy jó lenne azért egybevetni a téziseimet mondjuk azzal a könyvrajtstrommal, amelyik Tamási Áron saját könyvtáráról készült. Beláttam az észrevétel relevanciáját, de mégsem írtam át aztán a cikket: úgy gondoltam, számomra fontosabb a Tamási-féle olvasás *hogyanja* ahhoz képest, hogy *mit* olvasott.

Tamási neve és munkássága a két világháború között is összekötő kapocsként tudott működni, és mai értékrendekben is közös viszonyítási pont - kései erdélyi utódai közül erre talán csak Kányádi Sándor életműve volt hasonlóan alkalmas. Ezért a biztos pont-jellegért köszönet illeti Tamási Áront és az emléket gondozó, könyveit kiadó Tamási Áron Alapítványt egyaránt.

Balázs Imre József

CSABA TESTVÉR TITKA

■ Ki ne hallott volna Csaba testvéréről, a dévai Szent Ferenc Alapítványról? Éppen huszonöt éve végeznek olyanok érdekében szolgálatot, akik valahogyan folyton kicsúsznak a szociális védőháló nálunk még hatalmas lyukain. Nálunk a szociális háló amúgy is nagyon lyukas. Az idős, a sérült, a beteg szinte biztosan peremre kerül, és előbb-utóbb kiszorítják, kitalasztják a társadalomból.

Csodáljuk a Szent Ferenc Alapítvány munkáját, csodáljuk Bőjte Csabát, mint-ha valami földönkívüli volna, aki egészen rendkívüli dolgokat cselekszik, amire ember nem képes. Holott valójában azt teszi, ami mindannyiunk dolga lenne, csupán azt, amit minden, magát nagy hangerővel kereszténynek (keresztyénnek) valló embernek tennie kellene. Valójában „csak” annyiban különbözik sokaktól, hogy fogadalmait, hitét, emberségét következetesen, a csíki székely konokságával betű szerint értelmezi, és a feladatát elvégzi.

A budapesti Papp László Arénában szeptember 13-án nagyszabású jótékonyági koncerttel emlékeztek a Szent Ferenc Alapítvány évfordulójára, előtte Csaba testvér a *Magyar Kurír* katolikus hírportálnak nyilatkozott, a rá jellemző egyszerűséggel mesélte élete néhány rettenetesen egyszerű, szinte banális, ugyanakkor sorsfordító eseményét. Például amikor már teológushallgatóként beállt a csíki ut-

caseprő helyére, hogy az ráérősen megihasson egy üveg sört. Sepregetés közben ötletei támadtak, hogyan tehetné még szebbé munkájával a környezetet, ugyanakkor rájött arra, hogy végeredményben bárhol és bármikor Isten akaratát teljesíti, ha egy másik ember életét egy icipicivel elviselhetőbbé teszi, ha a maga helyén a maga feladatát maximálisan teljesíti. „Akkor döböntem rá: ha én ezt a munkát becsületesen, szépen elvégzem, ez is Isten áldásának a közvetítése mások felé, hiszen szebbé teszem a világot magam körül” – mondja.

Ilyen egyszerű volna? Bizony ilyen egyszerű. Nem véletlenül lépett be pontosan Assisi Szent Ferenc rendjébe Bőjte Csaba: az alapító is efféle derűs, mások véleményével, elegáns és kifinomult kifogásaival szemben a legegyszerűbb, legdarabosabb valóság talaján állva tett olyan dolgokat, amelyekre mindenki azt mondta, örülség, és pontosan ez a szent örülség vezetett szemkápráztató eredményekre. Hogy az ilyen történet hőségnek lelki alkata milyen lehet, azt is elemezhetjük, Bőjte Csaba esetében bizonyára a már említett székely konokság, a természetközelség, az élet dolgainak egyszerű, de biztos rendje olyan elemek, amelyek lelkiségét meghatározzák. A legszimpatikusabb pedig, hogy a sok „siker”, szereplés, a pillanat nagyságaival való számtalan találkozás sem tette önteltté, nem repítette el, továbbra is a napi valóság talaján áll, sőt belegyökerezik, és amikor nyilatkozik is, történetei végtelen egyszerűségével kápráztat el, azzal, hogy máig nem elméletekről beszél, nem pusztán szép szavakat mond, hanem újabb és újabb példákat a gyerekekkel való mindennapjaiból, érzékeny a sokak mellett elfutó apró csodákra, mint egy nyolc évvel korábbi találkozás emlékére eltett csokispapír. Bőjte Csaba sok darabos székely férfiembertől eltérően vállalja, bevallja, hogy folyton elérzékenyül az emberi lélek szépségeitől, a gyermekek apró gesztusaitól. És büszke a „gyerekeire”, dicsérni sem szégyelli őket.

A dévai Szent Ferenc Alapítvány a kezdeteitől az eltelt huszonöt év során mintegy hatezer gyermeket fogadott be, az évek során sokat fejlődött, immár 83 helységben 2135 gyermeket nevelnek, olyanokat, akikről szüleik ilyen-olyan okokból nem tudnak gondoskodni. Körülbelül négyezer gyermek már saját szárnyra kapott, általában megtalálták a helyüket. Amire Bőjte Csaba a legbüszkébb: megházasodott „gyermekéi”, akiket ő maga esketett, családban élnek, és maguk gondoskodnak saját gyerekeikről, ahogy Csaba testvér fogalmaz, nem szorulnak a „nagyapára”. „Szó sincs arról, hogy a gyerekkorukban átélt rossz élmények riasztanák el őket a családalapítástól” – hangsúlyozta Bodnár Dániel kérdésére.

Saját tapasztalatokról is beszélhetek, hiszen Bőjte Csabát dési ferences évei óta ismerem, akkor maga is kezdő ferencesként fiatalokat gyűjtött maga köré, spirituális élményt ígerezett nyújtani nekik, és arra segíteni őket, hogy a hétköznapiaktól elemelt hétvégi lelkigyakorlatok szép élményét a mindennapjaikba visszavigyék, és ott maradandó gyümölcsöt teremjenek. Kolozsváron egyetemistákból ferences lelkiségű közösség alakult, akiknek irányításával, kísérésével mindig ráért foglalkozni: ezekből a fiatalokból mára Caritas-igazgató, lelkipásztori munkatárs, sajtós szakember lett, amit mindannyian magukkal vittek, és máig gyakorolnak, az a közösségért való munka és felelősség vállalása. Ahogy a szeptember 13-i interjúban nyilatkozta, de ahogyan világéletében számtalan templomi beszédben is hangoztatta: „nem ötpercnyi jobbá válásban bízom, hanem sokkal hosszabb ideig tartóban. Jézus Krisztus hosszútávú futó. Nem rövid távon akar célba juttatni bennünket.” Egyébként a titok, Csaba testvér egyik titka is ez: nem a sikerre épít. Nem a világ által értékelt, pillanatnyi csillogásban. Nem erre gyúr. Ez esetleg segíti abban, hogy anyagi alapot tudjon teremteni a vállalt gyerekek nevelésére, a mindennapi betevő falat biztosítására. De nem ez a cél. Ha nem szerepelne minden héten a tévében, rádióban, ha nem jelennének meg könyvei, ő pontosan ugyanolyan jól el volna, talán ma is átvinné a seprűt a csíki utcaseprőtől, hogy legyen annak is egy nyugodt félórja. Ami viszont fontos számára: hogy az egyszer befogadottak-

ból ember legyen, olyan ember, aki maga is ad majd a társadalomnak. Nem az a fő szempont, hogy kiből mi lesz, mennyi csillogást sikerült bevonítani. Ahogy Böjte Csaba fogalmaz: „a peremen élő emberek könnyebben megnyílnak egymás felé. A társadalom perifériáján vannak az árvák, az elhagyott gyermekek, a fogyatékosok is. Nemcsak könnyebben értjük, hanem könnyebben szeretjük is egymást.” Ez a magyarázata annak, hogy egyik leggyümölcsözőbb kapcsolat a Nem Adom Fel Alapítvánnyal alakult ki. Ez a magyarázata a Szent Ferenc Alapítvány nevelési céljainak is: ma én kapok, holnap én adok. Naivan egyszerű a sokszor túlbonyolított viszonyaink között, viszont esetükben működik.

Lapszerkesztőként dolgozom, az erdélyi, partiumi katolikusok kiadványait szerkesztem, sok írás érkezik hozzánk. Egyik küldemény nagyon megragadott: egy nevelőanyuka a rá bízott kamaszlány írásait ajánlotta a figyelmembe. Kiemelte, hogy ez a nehéz körülmények közt tengődő nagycsaládból odakerült lány rendkívül következetes, szorgalmas, érett és komoly, olyannyira, hogy neki, a felnőttnek nemegyszer példakép. Azok az írások egy komoly X-XI-edikes alapos, de még nyers fogalmazásai voltak. Aztán egyszer csak gyakorlatra fogadott a szerkesztőségünk diákokat, és elkísérte őket egy komoly lány. Amikor aztán bemutatkozott, a név ismerős volt: megtudtam, hogy egyetemre jár, mégpedig egyszerre három szakot végez, mert ő tudja: neki sokkal többet kell teljesítenie, mint másnak, hiszen sok terve mellett a testvéreit is támogatni szeretné, valamint mihamarabb önállóvá lenni. Engedélyt kért, hogy ő maga is hozzánk jöhessen majd gyakorlatra, amikor annak az ideje eljön. Különböző szemináriumi dolgozatainak továbbgondolt változatát közöltük, mert érdekes kutatási irányok felé nyitott, a feldolgozás mellett saját gondolatokat is megfogalmazott. Legutóbb olyan tanulmányát közölhettük, ami úttörő levéltári kutatásra alapozva tár fel egy még előtte senki által nem kutatott erdélyi egyháztörténeti korszakot. Ami a történetet kerekké teszi: tanulmányát egykori nevelőanyukája írásával egy lapszámunkban közöltük. Az átlagos szerző örül a közlésnek, elkönyveli mint tény, mint saját érdemét, mint természetes dolgot. Ez az egykor a Szent Ferenc Alapítványnál nevelkedett lány elektromos levélben megköszönte nemcsak a közlést, hanem azt a tényt, hogy kedves nevelőanyukájával egyszerre jelenhetett meg. Az olvasó erre is legyinthet: túlzott érzékenykedés, a mai, túlbonyolított életünk nem bír el efféle, nincs idő, régmódi szokás. Úgy vélem, a Szent Ferenc Alapítványnál kapott tarisznya fontos része az ilyen hamuba sült pogácsa. Ahogy Csaba testvér fogalmazta: „szeretném, ha [...] azt mondanák: ezekkel a sérültekkel, fogyatékosokkal, árvákkal jobb a világ, mint nélkülük.” Én meg vagyok győződve arról, hogy az érzékeny, felelős, nyitott és a kapottat megköszönni tudó emberekből emberségesebb társadalom épül.

Bodó Márta

ELSZAKADÁS

■ Akkor is divatja volt az utazásnak, amikor nem utazhattunk. Amikor cseppben ismertük meg a tengert, s csak ritkábban a tengerben a cseppet. Kisebb távokat terveztünk, akkorákat, amelyek kifertek a piros útlevel ablakán. (A fiatalok kedvéért, akik már útlevel nélkül is utazhatnak: Magyarországon a rendszerváltásig egy közembernek három útlevele lehetett: a piros a szocialista országokba, a kék nyugatra és sárga színű a kishatárforgalomban, például a Szögédéből Szabadkára utazóknak. Ablaknak pedig az útlevelekbe bélyegzett, lila kiutazási engedélyt hívták.)

Erdély volt az úti cél. Minden Kolozsvárra megváltott vonatjegy hazafias tettek minősült. Miközben elviseltük a kolozsvári magyar gőgöt, megvetést is: Ti ott kóláztok Budapesten az önfeledt többségi létben, mi meg itt kitartunk. Néma